
NE *a* NOVE
EKONOMSKE
analize

MART 2019.

PRAVE INFORMACIJE ZA PRAVE ODLUKE

SVAKOG POSLEDNJEG PETKA U MESECU. PIŠU POZNATI EKONOMISTI I REVIZORI.

Za uspešno vođenje biznisa, nije dovoljno da samo prikupite informacije. Za prave poslovne odluke potrebno je da se one stave u kontekst, da se analiziraju, povežu i uporede. Dakle, tačne i potpune informacije predstavljaju više od novca. Za mudre poslovne ljude one su: sigurnost prilikom planiranja, fleksibilnost prilikom realizacije i korektivni faktor u razvoju poslova.

Zbog toga je Business Info Group, kao renomirana medijska kuća iz oblasti ekonomskog novinarstva, pokrenula novu uslugu koju pruža grupa renomiranih ekonomskih eksperata u okviru novoformiranog Business Intelligence Balkans – Nove ekonomske analize.

Naš tim stručnjaka sastavljen je od:

- Nezavisnih ekonomista/analitičara, profesora fakulteta sa dugogodišnjim iskustvom u analizi podataka
- Analitičara sa iskustvom u realnom sektoru
- Novinara sa velikim iskustvom u nalaženju i obradi različitih vrsta informacija
- Stranih eksperata sa velikim iskustvom u risk advisory oblasti

Business Intelligence Balkans vam nudi inovativne online proizvode:

- Kratke mesečne analize i objašnjenja zvaničnih podataka i ekonomskih pokazatelja
- Kratke mesečne analize poslovanja privrede po granama i sektorima
- Newsletter svakog petka sa pregledom najvažnijih ekonomskih i poslovnih vesti iz protekle nedelje. Vesti ukrštamo sa ostalim relevantnim podacima i stavljamo ih u ekonomski i politički kontekst.
- Na zahtev korisnika, kao ekskluzivan proizvod radimo - "tailor made" analize pojedinih industrija, grana, sektora, kao i izveštaje o poslovanju i profilima kompanija, njihovih menadžera itd. prema narudžbi klijenta

SADRŽAJ U OVOM BROJU

str

- 04** • Šta je novo u Nacrtu zakona o utvrđivanju porekla imovine i posebnom porezu
 - 06** • Zašto su investicije u Srbiji niske?
 - 10** • Obveznice kao izvor finansiranja preduzeća
 - 16** • Zašto je kvalitetno finansijsko izveštavanje važno za javni sektor
-

ŠTA JE NOVO U NACRTU ZAKONA O UTVRĐIVANJU POREKLA IMOVINE I POSEBNOM POREZU

*Milica Bisić, poreski stručnjak i
profesor na Fakultetu FEFA*

Za poznavaoce Zakona o poreskom postupku i poreskoj administraciji (ZPPPA) Nacrt zakona o utvrđivanju porekla imovine i posebnom porezu (Nacrt) nije ništa drugo do pokušaj razrade odredbi o unakrsnoj proceni poreske osnovice koja u ZPPPA postoji od njegovog donošenja sada već davne 2002. godine. Nacrtom je i predviđeno da se ova odredba (član 59) briše iz ZPPPA.

Svrishodnost postojanja posebnog poreskog postupka za bilo koji porez, pa i posebni, je najblaže rečeno upitna. Narušavanje načela jedinstvenosti uređivanja poreskog postupka nužno stvara nepotrebne nedoumice umanjujući pravnu sigurnost. Otklanjanju

ovih nedoumica ne doprinose odredbe Nacrta o „shodnoj“ primeni ZPPPA (član 15) i primeni ZPPPA osim „ako ovim zakonom nije drugačije određeno“ (član 19).

Ukoliko je namera bila da se odgovarajuće odredbe ZPPPA konačno i primene, zašto je potreban poseban zakon? Odnosno, da li Nacrt sadrži neke odredbe koje nisu mogle da postanu sastavni deo ZPPPA?

Ne ulazeći u terminološke razlike i valjanost definisanja pojedinih pojmova, „nezakonito stečena imovina“ iz Nacrta isto je što i „neprijavljen prihod“ iz ZPPPA, a utvrđuje se poređenjem istih elemenata



ISPADA DA JE DOSADAŠNJA NEPRIMENA UNAKRSNE PROCENE PORESKE OSNOVICE PRE SVEGA POSLEDICA NEDOVOLJNOG PORESKOG ZNANJA SUDIJA I ODSUSTVA SARADNJE DRŽAVNIH ORGANA.

imovine i prihoda. Razlike tehničke prirode, poput zastarelosti prava na utvrđivanje (5 godina ZPPPA, pre 2007. godine Nacrt), visine poreske stope (20% ZPPPA, 75% Nacrt), odlaganja izvršenja rešenja žalbom (Nacrt), obrazovanje posebne jedinice PU, posebna bezbednosna provera i obavezna obuka zaposlenih u njoj (Nacrt), kao i da plaćanje posebnog poreza ne znači legalizaciju imovine stečenu krivičnim delom, mogle su da budu predmet izmena i dopuna ZPPPA.

Samo tri odredbe Nacrta izlaze izvan okvira ZPPPA: obaveza Upravnog suda da po tužbi meritorno odluči (nema vraćanja u ponovni

postupak), obaveza sudija da pohađaju obuku na Pravosudnoj akademiji i obaveza drugih državnih organa (MUP, NBS i drugi) da na zahtev direktora PU odrede zaposlene za vezu ili ih upute na rad u PU.

Ispada da je dosadašnja neprimena unakrsne procene poreske osnovice pre svega posledica nedovoljnog poreskog znanja sudija i odsustva saradnje državnih organa. Ako će Zakon o utvrđivanju porekla imovine i posebnom porezu to da reši, treba ga što pre doneti.

ZAŠTO SU INVESTICIJE U SRBIJI NISKE?

Izvor: Kvartalni monitor (Ekonomski fakultet Univerziteta u Beogradu)

Oko retko kojeg pitanja među ekonomistima postoji tako visok stepen saglasnosti, kao što je to slučaj u pogledu značaja investicija (u fiksnu imovinu) za budući privredni rast. Tako i teorijski modeli, rezultati brojnih empirijskih istraživanja ukazuju da investicije imaju snažan pozitivan uticaj na budući privredni rast, naročito u zemljama u razvoju.

Podaci za zemlje Centralne i Istočne Evrope (CIE) pokazuju da su one u periodu brzog privrednog rasta, kada su ostvarile osetnije približavanje razvijenim evropskim zemljama, imale visoke stope investicija od oko 25% BDP-a. Kina, kao i zemlje istočne Azije, koje su u poslednjih par decenija ostvarile veliki privredni rast, su u tom periodu takođe imale vrlo visoke stope investicija, od 30 do 40% BDP-a.

Nasuprot tome, Srbija je svoj model privrednog rasta u prethodnih 18 godina uglavnom zasnivala na rastu lične i državne potrošnje, a u pojedinim periodima i na rastu izvoza, dok su investicije uglavnom

bile niske. Iako je u prvoj fazi tranzicije, od 2001. do 2008. godine, privredni rast bio dominantno zasnovan na rastu potrošnje, ukupne investicije su u tom periodu ipak rastle, sa oko 14% BDP-a (2001. godine) na 23,7% BDP-a (2008. godine), da bi od 2009. godine celu narednu deceniju one bile vrlo niske i kretale se u rasponu od 16% do 20% BDP-a.

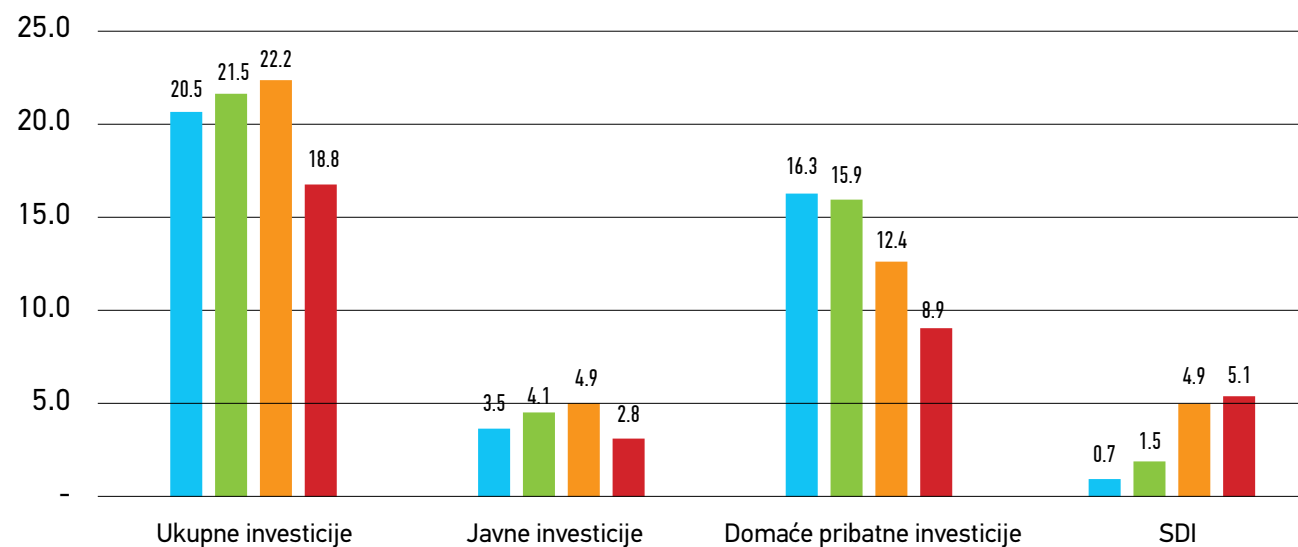
Iako je od 2009. godine došlo do pada investicija i u drugim zemljama EU, CIE i Zapadnog Balkana, u tim zemljama su se one u čitavoj prethodnoj deceniji (2009-2018.) godine kretale u rasponu od 20% do 24% BDP-a. To znači da se uticajem svetske ekonomske krize, a zatim i krize Evro zone, može samo delimično objasniti nizak nivo investicija u Srbiji, dok se veći deo objašnjenja ipak nalazi u unutrašnjim faktorima, povezanim sa karakteristikama privrede Srbije, njenog institucionalnog sistema i kvaliteta javnih politika.

Da bi se identifikovali uzroci niskih investicija u Srbiji, fokusiraćemo

se posebno na petogodišnji period od 2013. do 2017. godine, u kojem su ukupne investicije u Srbiji bile naročito niske i iznosile ispod 17% BDP-a, što je za petinu manje u odnosu na zemlje CIE, a za čak četvrtinu manje u odnosu na prosek zemalja Zapadnog Balkana. Ukupne investicije se prema izvorima mogu podeliti na javne (državne) i privatne, koje se sastoje od domaćih i stranih investicija. Tako su u Srbiji javne investicije u tom periodu iznosile oko 2,8% BDP-a, što je u odnosu na zemlje CIE i Zapadnog Balkana manje za oko 30-40%. Posledično, nivo javnog kapitala (vrednost

infrastrukture i druge imovine države) po glavi stanovnika u Srbiji je za oko 80% manji u odnosu na Evropski prosek. Slično tome, i domaće privatne investicije, koje su u Srbiji u tom periodu iznosile ispod 9% BDP-a, su bile za 30-45% manje nego u zemljama CIE i Zapadnog Balkana. Jedina kategorija investicija, u kojoj je Srbija u prethodnom periodu ostvarivala dobre rezultate su privatne strane investicije, koje su u proseku iznosile oko 5% BDP-a, što je slično rezultatu drugih zemalja Zapadnog Balkana, a više nego u zemljama CIE.

PROSEČNE STOPE INVESTICIJA U PERIODU 2013-2017. (%BDP-a)

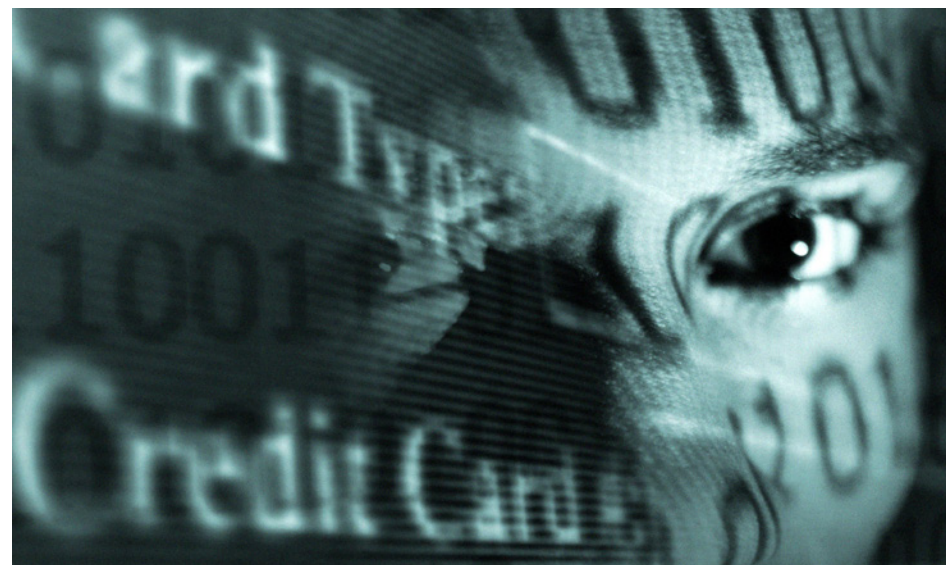


Shodno navedenom, može se zaključiti da su ukupne investicije u Srbiji male, zbog niskih javnih i domaćih privatnih investicija. Nizak nivo javnih investicija u Srbiji, samo delimično predstavlja posledicu sprovođenja fiskalne konsolidacije od 2014. godine, što potvrđuju i podaci da su javne investicije bile niske i u godinama koje su prethodile konsolidaciji.

Nizak nivo javnih investicija u Srbiji, u značajnoj meri predstavlja posledicu kratkovidosti u vođenju fiskalne politike, budući da se prioritet, na strani rashoda budžeta, daje izdvajanjima za povećanje plata i penzija, kao i za subvencije, koje u kratkom roku utiču na političku podršku, za razliku od investicija, čiji se uticaj na rast privrede, zarada i zaposlenosti ostvaruje nakon nekoliko godina. Osim toga, nizak nivo javnih investicija u Srbiji predstavlja i posledicu neefikasnosti države u planiranju i realizaciji investicionih projekata, što može biti uzrokovano sve većom zastupljenošću nekompetentnih kadrova, sa diplomama sumnjivog kvaliteta na srednjim i višim nivoima upravljanja, a verovatno nije zanemarljiv ni uticaj korupcije.

S druge strane, nivo privatnih investicija određen je nivoom prinosa i rizika na ulaganje. Na prinos od ulaganja direktno utiču troškovi kamata i poreza. Troškovi kamata u Srbiji, kao i u većini evropskih zemalja, u prethodnim godinama su na rekordno niskom nivou.

Troškovi poreza na dobit preduzeća i na dohodak od dividendi u Srbiji su ispod evropskog proseka. To znači da se nizak nivo domaćih privatnih investicija u Srbiji ne može objasniti ovim neposrednim faktorima. Budući da su u Srbiji niske upravo domaće privatne investicije, koje se



prevashodno finansiraju iz domaće štednje, potencijalni uzrok niskih investicija se može tražiti u ovom pravcu.

Tako je bruto domaća štednja u Srbiji u prethodnih pet godina iznosila svega 9,3% BDP-a, što je 2,5 puta manje od proseka zemalja CIE i EU, a 3,5 puta manje od zemalja istočne Azije. Niska domaća štednja u Srbiji se ne može objasniti niskim nivoom dohotka, budući da zemlje sa sličnim dohotkom po glavi stanovnika (npr. Rumunija i Bugarska) imaju višestruko veću domaću štednju.

Mogući uzrok niske domaće štednje u Srbiji nalaze se u dugogodišnjoj neadekvatnoj politici dohodaka, koja je po pravilu podrazumevala brži

rast dohoda od rasta investicija i produktivnosti. Osim toga, bitan uzrok niske štednje predstavlja i nerazvijenost finansijskog sistema, usled čega je građanima na raspolaganju mali broj instrumenata štednje.

Na odluku preduzeća i građana o štednji i investiranju utiče i ekonomska politika, tako što makroekonomska stabilnost podsticajno deluje na investicije. U Srbiji je do 2014. godine uticaj makroekonomskih faktora na investicije bio negativan, da bi nakon toga, usled ostvarene makroekonomske stabilizacije (smanjenje fiskalnog deficita i javnog duga, niska inflacija, stabilnost kursa i dr.) taj negativni uticaj bio smanjen.

Ipak, i nakon ostvarene makroekonomske stabilizacije, strukturne karakteristike ekonomske politike su i dalje negativne – zakoni se često menjaju, po ubrzanoj proceduri i bez javne rasprave, ulaganja u saobraćajnu, komunikacionu, energetska i ekološka infrastrukturu su niska, u 2018. zarade u javnom sektoru rastu brže od rasta privrede i td. Osim ekonomske politike i finansijskog sistema, na nizak nivo domaćih privatnih investicija utiču i slabe institucije. Prema većini međunarodnih istraživanja, Srbija se prema efikasnosti institucija i kvalitetu upravljanja nalazi na evropskom začelju, pri čemu su od nje slabije rangirane samo BiH, Severna Makedonija i Moldavija.

Slabe institucije povećavaju tzv. nekomercijalne rizike poslovanja. Tako visoki rizici u pogledu zaštite svojine i ugovora (neefikasnost sudstva i administracije), nepredvidivosti propisa, komplikovanih birokratskih procedura, visoke korupcije, neravnopravnosti učesnika na tržištu, visoke sive ekonomije i dr. povećavaju troškove investiranja u Srbiji, što direktno utiče na manji obim investicija. Osim toga, slabe institucije podstiču preduzetnika da umesto u produktivne aktivnosti (investiranje, razvoj inovacija i novih tržišta i sl.) veliki deo vremena i resursa troše na traganje za vezama, lobiranje, podmićivanje, budući da na taj način mogu ostvariti ekonomske koristi relativno brzo.

Navedeni faktori čine opšte okruženje u kojem posluju i domaći i inostrani investitori. Ipak, negativan uticaj ovih faktora na strane investicije je manji, jer strani investitori često dobijaju posebnu administrativnu podršku države, koja im pomaže da prođu kroz složene birokratske procedure i smanjuje rizik njihove izloženosti koruptivnim zahtevima. Iako su strane investicije nesumnjivo neophodne i pozitivne, za podsticanje rasta ukupnih investicija i privrednog rasta, neophodno je unaprediti opšte uslove poslovanja, čime bi se potreba za pružanjem posebne podrške pojedinim kategorijama investitora smanjila.

OBVEZNICE KAO IZVOR FINANSIRANJA PREDUZEĆA

*Analitičari Ivan Stamenković i
Nikola Vučković*

U vremenu kada se dešavaju velike promene na finansijskom tržištu Srbije, kada novac stvara velike fluktuacije u kratkom vremenskom periodu, način pribavljanja sredstava na tržištu kapitala i pronalaženje investitora za finansiranje korporativnog sektora u Srbiji predstavlja veoma aktuelno i kompleksno pitanje.

Finansiranje kompanija, njihovih projekata i njihovog razvoja predstavlja trenutno jedan od najvažnijih i najaktuelnijih problema na finansijskom tržištu Srbije. Možemo reći da je to jedan od problema koji su od presudnog značaja za dalji razvoj i napredak domaćeg

finansijskog tržišta. Nedostatak sredstava za finansiranje razvoja privrede i privrednika, prouzrokovan recesijom i ekonomskom krizom, značajno usporava napredak i razvoj srpskih kompanija. Bankarski krediti, veoma ograničena sredstva Fonda za razvoj Republike Srbije, i određene donacije i programi Evropske unije, gotovo da su jedini izvori sredstava za finansiranje kompanija i njihovih projekata.

Evo šta treba da znate o korporativnim obveznicama, kao načinu finansiranja, pri čemu preduzeće koje emituje obveznicu određuje uslove finansiranja.

Država/izvor finansiranja	Banke	Lizing kuće	Državne institucije	Korporativne obveznice	Fondovi rizičnog kapitala	Kreditne unije	Hipotekarni fondovi	Crowd finansiranje	Mikro Finansiranje
Srbija	x	x	x	x					
Rumunija	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Hrvatska	x	x	x	x		x	x	x	x
Mađarska	x	x	x	x	x	x	x	x	x

Prema podacima Udruženja banaka Srbije, banke učestvuju sa preko 90% u ukupnom finansiranju domaće privrede, dok preostalih 10% učešća pripada lizing kućama i državnim fondovima. Sa svega 10 aktivnih korporativnih obveznica, one zauzimaju poslednje mesto u učešću finansiranja domaće privrede.

Banke, kao najveći izvor finansiranja u Srbiji imaju u ponudi različite vrste kredita koji se kategorišu prema nameni – finansiranje tekuće likvidnosti, finansiranje obrtnih sredstava i dugoročno finansiranje stalnih sredstava. U izvore tekuće likvidnosti spadaju revolving kreditne linije i krediti za likvidnost, dok kredite za obrtna sredstva odlikuje vrsta obrtnih sredstava (zalihe, potraživanja, refinansiranje postojećih kratkoročnih kredita, i dr.). Dugoročne kredite za finansiranje stalnih sredstava odlikuje rok od preko 60 meseci i vrsta stalnog sredstva koje se finansira (kupovina ili izgradnja poslovnog prostora, finansiranje kupovine opreme, transportnih sredstava, i dr.).

Lizing kuće su pogodne za finansiranje nabavke opreme. U ponudi se mogu razlikovati operativni lizing i finansijski lizing. U zavisnosti od vrste opreme koja se nabavlja ovaj vid finansiranja može biti isplativiji od bankarskog kredita.

Državne institucije, formirane kako bi se ubrzao privredni rast Srbije, u zavisnosti od načina organizacije, imaju formirane načine finansiranja. Državni fondovi, poput Fonda za razvoj, imaju ponude slične bankarskim, dok Agencije pri ministarstvima nude subvencije

u procentualnom iznosu od investicije, međutim ne više od 3.000.000 RSD po zahtevu.

Fond za razvoj pruža mogućnost finansiranja početnika u poslovanju, pružajući novoosnovanim firmama mogućnost da nabave opremu ili ureda proizvodni ili poslovni prostor. Neophodno je da osnivač nije imao registrovanu firmu na svoje ime i da ispuni uslove propisane pravilnikom Fonda. U saradnji sa Ministarstvom privrede, krediti za početnike su subvencionisani i osnivač firme je oslobođen od vraćanja 30% dobijenih sredstava.

Fond takođe nudi razvojne subvencionisane kredite za zrela preduzeća u kojima bespovratni deo učestvuje sa 20%.

Agencije pri ministarstvima, u saradnji sa EU fondovima, pružaju razvojne mogućnosti domaćim preduzećima u vidu pomoći pri izvozu, subvencijama za poljoprivredu, sufinansiranje projekata i inovacija.

Korporativne obveznice su dužničke hartije od vrednosti koje emituje samo preduzeće. U zavisnosti od sposobnosti preduzeća da izmiruje svoje obaveze kamata koju će preduzeće platiti vlasnicima korporativnih obveznica je niža ili viša. Preduzeće može emitovati korporativne obveznice za bilo koju namenu i samo odrediti način isplate dužnicima.

Ovaj vid finansiranja može biti naročito pogodan preduzećima kojima su bankarske usluge nepovoljne i neadekvatne i koja ne žele da prolaze kroz dugu proceduru državnih institucija.

KORPORATIVNE OBVEZNICE IZ UGLA KOMPANIJE I INVESTITORA

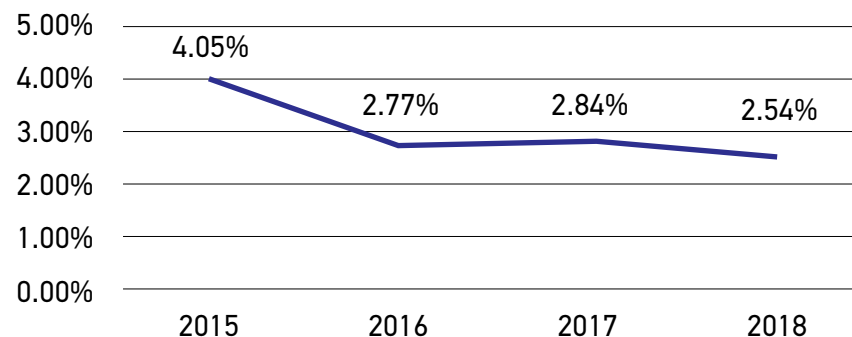
Kao osnovni element prilikom izbora načina finansiranja svog poslovanja ili projekta, kompanija gleda cenu potrebnih sredstava tj. kamatu koju mora da plati na potrebna sredstva. Sa druge strane investitor tj. Davalac novčanih sredstava kao svoj osnovni element takođe gleda cenu po kojoj će svoja sredstva „prodati“.

Korporativna obveznica je instrument jako sličan bankarskom kreditu kojim se kompanija izdavalac obavezuje da će investitoru platiti kamatu za dobijena sredstva. Kao osnovnu razliku, mnogo bolju po kompaniju i investitora, možemo izdvojiti to da investitor može biti bilo koje privredno društvo a ne isključivo banka. Ova činjenica značajno odrađuje cenu koštanja pozajmljenih odnosno plasiranih sredstava.

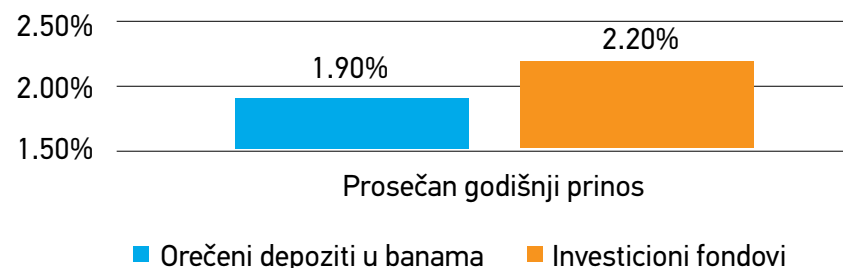
Pogledajmo šta gore navedeno znači u praksi na našem finansijskom tržištu. Gledano iz ugla investitora, na raspolaganju za investiranje viška sredstava ima:

- HoV koje emituje Republika Srbija i NBS
- Oročena sredstva u bankama
- Investicione fondove rasta i očuvanja vrednosti imovine
- Beogradsku berzu

PROSEČNA KAMATNA STOPA NA DRŽAVNE HOV

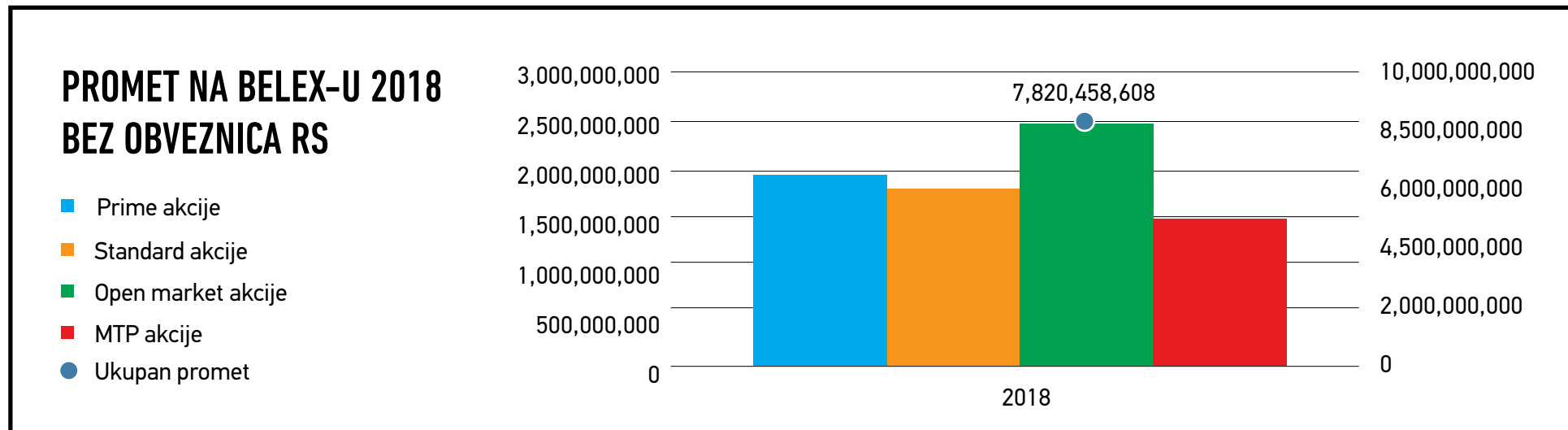


PROSEČAN PRINOS NA PLASIRANA SREDSTVA



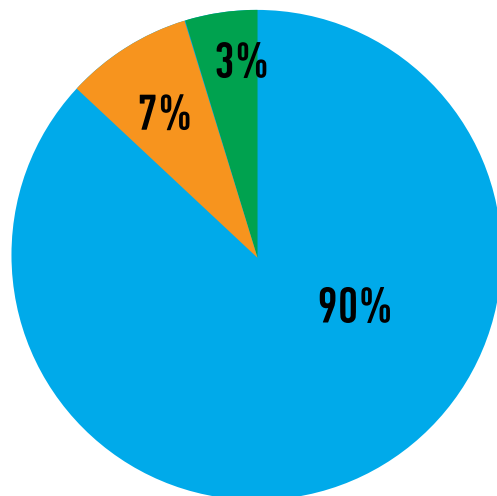
Kako praksa pokazuje investitorima je na raspolaganju veoma mali broj finansijskih instrumenata u koje bi mogli ulagati raspoloživa sredstva i na kojima mogu ostvarivati dodatne prihode. Kamatne stope, kako grafici iznad pokazuju, imaju tendenciju pada u protekle četiri godine što znači veoma nizak prinos na uložena sredstva.

Sa druge strane u beogradsku berzu investitori nemaju mnogo poverenja o čemu svedoči ostvareni promet u 2018. godini od svega cca 66 miliona evra. Srpskom tržištu kapitala nedostaje kvalitetnih finansijskih instrumenata za investiranje.



STRUKTURA IZVORA FINANSIRANJA PREDUZEĆA U RS

- Banke
- Institucije
- Ostali

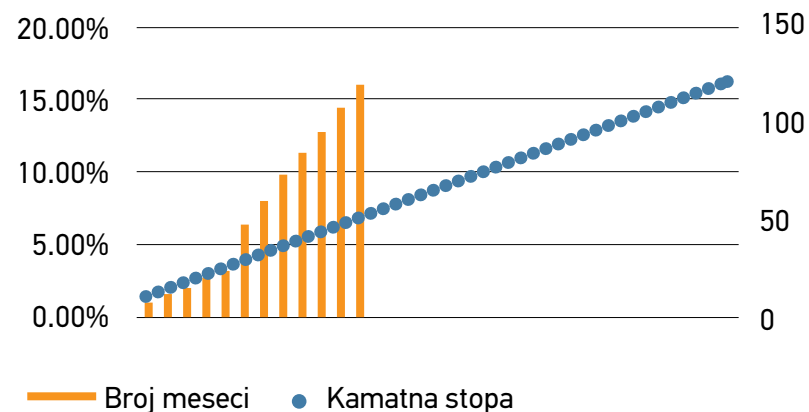


Raspon kamatnih stopa po kojima preduzeća u Srbiji mogu uzimati sredstva kreće se od 1,5% do 16% u zavisnosti od kreditnog potencijala samog preduzeća i projekta koji je predmet finansiranja. Vremenski period raspoloživosti sredstava je u rasponu od 1 do 120 meseci, takođe u zavisnosti od kreditnog potencijala samog preduzeća i projekta koji je predmet finansiranja.

Sa druge strane, pogledajmo na koji način preduzeća finansiraju svoje poslovanje i projekte. Prema podacima Udruženja banaka Srbije, domaći bankarski sektor trenutno učestvuje sa preko 90% u finansiranju domaće privrede i ima umereno konzervativnu politiku što bi značilo da se radije opredeljuju za finansiranje kratkoročnih projekata.

Podaci Udruženja banaka Srbije ukazuju da je smanjeno finansiranje preduzeća, imajući u vidu da je stanje duga prema njima na kraju 2011. godine iznosilo 12,2 milijarde EUR dok je na kraju 2016. godine bilo 10,8 milijardi EUR.

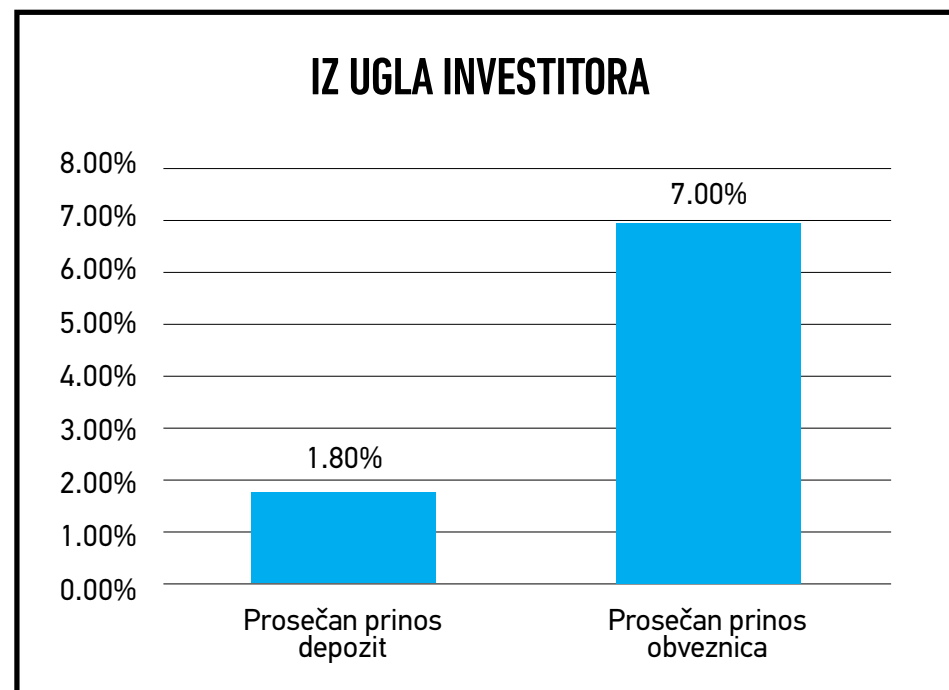
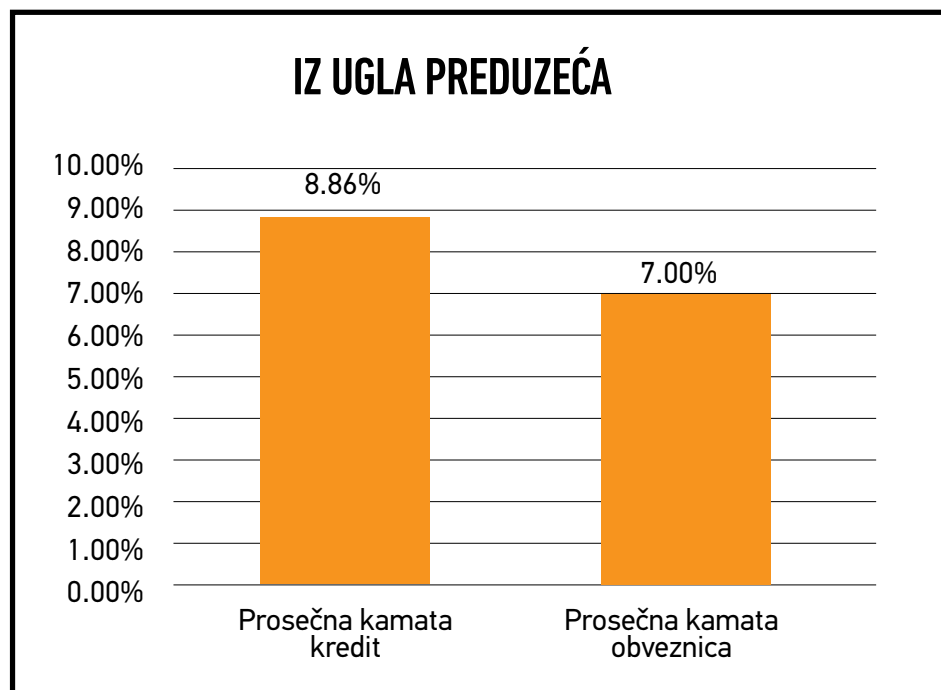
KAMATNE STOPE I PREDIOD RASPOLOŽIVOSTI KREDITA



Korporativnim obveznicama do sada je oko 35 preduzeća pokušalo da prikupi sredstva za finansiranje svojih projekata. Emisije su bile manje ili više uspešne. Prema podacima Centralnog registra HoV emisijama obveznica prikupljeno je oko 1,3 milijarde RSD, prosečna kamatna stopa koju su preduzeća izdavaoci obveznica plaćali investitorima je oko 7% i prosečan rok emisije je oko godinu dana.

Trenutno registrovane korporativne obveznice 10 preduzeća izdavaoca:

- Minimalna emisija 2.750.000 RSD
- Maksimalna emisija 46.000.000 RSD
- Ukupno emitovano 119.430.000 RSD
- Sve kratkoročne – do 1 godine
- Fiksna kamatna stopa



U sledećem broju sledi kratak prikaz zakonske regulative, investicioni potencijal za investiranje i izdavanje obveznica kao i studija slučaja emisije korporativnih obveznica.

ZAŠTO JE KVALITETNO FINANSIJSKO IZVEŠTAVANJE VAŽNO ZA JAVNI SEKTOR

*Autor je Biljana Bogovac, partner
u Sektoru za reviziju, PwC Srbija.*

Poslednji Edelmanov barometar poverenja iz 2019 (Edelman Trust Barometar 2019) pokazuje, između ostalog, da stepen poverenja građana u državu iznosi 47 odsto, na globalnom nivou. Naime, samo mediji i država uživaju tako nizak nivo poverenja građana već duži niz godina i u ovom istraživanju su predstavljeni kao oblasti negativnog poverenja (engl. mistrust).

Postavlja se pitanje kako povećati poverenje u državu. Jedan od načina je kroz veću transparentnost, između ostalog i u finansijskim izveštajima.

Kao što je poznato, finansijski izveštaji pružaju osnovne informacije o poslovanju i rezultatima poslovanja privrednih subjekata, odnosno, u slučaju javnog sektora, lokalne samouprave, državne uprave i administracije, ministarstava i ostalih državnih tela. Korisnici finansijskih izveštaja su sve zainteresovane strane koje su u vezi sa subjektom; drugim rečima, to mogu biti vlasnici privrednih subjekata, banke, kupci,

zaposleni i uprava, tj. menadžment, u slučaju javnog sektora i građani. Osim toga, privredni subjekti su u obavezi da svoje finansijske izveštaje dostavljaju relevantnim regulatornim telima.

Da bi se ispunila osnovna svrha finansijskog izveštavanja, a to je da se korisnicima finansijskih izveštaja pruži tačna, relevantna, objektivna i pravovremena informacija, finansijski izveštaji moraju da budu kvalitetni i da zadovoljavaju pomenute kriterijume.

Da bi se obezbedio kvalitet finansijskih izveštaja, finansijski izveštaji moraju da budu sastavljeni u skladu sa opšteprihvaćenim standardima a to su Međunarodni standardi finansijskog izveštavanja (engl. International Financial Reporting Standards, IFRS) i Međunarodni računovodstveni standardi za javni sektor (engl. International Public Sector Accounting Standards IPSAS), odnosno Evropski računovodstveni standardi za javni sektor (EPSAS).



PRELAZAK SA GOTOVINSKE OSNOVE NA OBRAČUNSKU RAČUNOVODSTVENU OSNOVU U JAVNOM SEKTORU JE DUGAČAK I SVEOBHVATAN PROCES KOJI ZAHTEVA DUŽI PERIOD PRILAGOĐAVANJA

Kad se primenjuju standardi kojima se definišu principi, odnosno osnov izveštavanja, onda je moguće koristiti finansijske izveštaje za potrebe poređenja poslovanja, rezultata i stanja u finansijama dve zemlje ili dva preduzeća. Uporedivost tj. mogućnost poređenja pomenutih elemenata predstavlja samo jednu od prednosti primene IPSAS/EPAS standarda. IPSAS, odnosno EPAS polaze od pretpostavke da su finansijski izveštaji sastavljeni u skladu sa obračunskim principima tj. u skladu sa načelom računovodstvenog obuhvatanja događaja u trenutku njihovog nastanka (engl. accrual based principles).

Ovakav princip zapravo predstavlja pogled na poslovanje u vremenu i trenutku, pri čemu se koriste saznanja koja proizlaze iz onoga šta znamo

da smo ugovorili odnosno sto će se zasigurno desiti, a ne samo na osnovu stvarnih priliva i odliva sredstava (tzv. računovodstvo na osnovu novčanih tokova (uplata i isplata, engl. cash based accounting).

Javni sektor je dodatno u obavezi da građane izveštava o tome na koji način se koriste sredstva prikupljena naplatom poreza, doprinosa i različiti taksu, budući da su to sredstva građana poverena na raspolaganje državi i njenim organima. Organi državne uprave koji raspolažu tim sredstvima dužni su da ista koriste za potrebe obezbeđenja usluga i servisa građanima. Sredstva se koriste za finansiranje javnih usluga i komunalne infrastrukture, zdravstvenu zaštitu i obrazovanje, kao i za finansiranje delatnosti javnih servisa i kulturnih institucija koje su deo javnih ustanova.

Budući da se sredstva delom prikupljaju naplatom od građana i da se koriste za obezbeđenje usluga građanima, informacija o tome na koji način se ona koriste tj. kako se njima upravlja mora da se smatra informacijom od javnog značaja koja treba da bude dostupna građanima. To se delimično postiže kroz transparentnost finansijskih izveštaja tj. obelodanjivanjem takvih informacija. Ipak, postoje i drugi faktori koji određuju koje će i kakve informacije biti obelodanjene u finansijskim izveštajima.

Pitanje kvaliteta finansijskih izveštaja zavisi od toga u kojoj meri su finansijski izveštaji sveobuhvatni, tačni, blagovremeni, jasni i koncizni. Nakon pročitano izveštaja korisnik ne bi trebalo da ima veće nedoumice, uglavnom bi sve trebalo da mu bude jasno. Jezik u izveštaju trebalo bi da bude dovoljno kompleksan, drugim rečima tekst izveštaja bi trebalo da u dovoljnom meri obiluje stručnim terminima razumljivim pripadnicima struke ali i korisnicima izvan nje koji koriste finansijske izveštaje u različite svrhe, makar to bilo samo za potrebe ličnog informisanja.

Često se dešava da se kompanije u privatnom sektoru zadužuju kod banaka prema odgovarajućim uslovima na osnovu kvaliteta sastavljenih finansijskih izveštaja. Pojedine kompanije uspevaju da ugovore povoljniju kamatu jer imaju kvalitetne finansijske izveštaje i pozitivno mišljenje revizora. U svetu se u javnom sektoru takođe dešava da se budžetska

sredstva raspodeljuju prema tome ko je i na kakav način koristio sredstva prethodnih godina, ali i na koji način je o tome izveštavao. Javni sektor se takođe zadužuje. Na osnovu adekvatno tj. kvalitetno pripremljenih finansijskih izveštaja moguće je sagledati nivo ukupne zaduženosti preduzeća, pa tako i javnog sektora. Takva vrsta transparentnosti je takođe važna za buduće uslove zaduživanja.

Prelazak sa gotovinske osnove na obračunsku računovodstvenu osnovu u javnom sektoru je dugačak i sveobuhvatan proces koji zahteva duži period prilagođavanja. Potrebno je da se procesi i kontrole unutar javnog sektora pre svega prilagode novom načinu izveštavanja, da se uvede novi kontni okvir, da se uvedu nova informaciona rešenja prilagođena ovom računovodstvenom principu a zatim, što je najvažnije od svega, da se obučeni veliki broj ljudi koji će biti uključeni u pripremu finansijskih izveštaja javnog sektora.

Imajući u vidu sve navedeno, veoma je bitno da u redovima računovođa i revizora imamo adekvatno školovane i kvalifikovane kadrove koji će omogućiti da se finansijski izveštaji pripremaju kvalitetno, bilo u skladu sa IPSAS/EPAS ili na obračunskoj osnovi. Kako je ovo novina svuda u svetu, treba učiti na primerima dobre prakse i koristiti znanja koja postoje u zemljama u kojima ova praksa postoji dok se ne izgradi sopstvena baza znanja i kadrova.

O NAMA:

ZA DOBRO VOĐENJE BIZNISA, SAME INFORMACIJE NISU VAM DOVOLJNE. ZA PRAVE POSLOVNE ODLUKE POTREBNO JE DA SE ONE STAVE U KONTEKST, DA SE ANALIZIRAJU, POVEŽU I UPOREDE. DAKLE, INFORMACIJE SU NOVAC. BUSINESS INFO GROUP, KAO RENOMIRANA MEDIJSKA KUĆA IZ OBLASTI EKONOMSKOG NOVINARSTVA, POKRENULA JE NOVU USLUGU – BUSINESS INTELLIGENCE UNIT, UZ PODRŠKU USAID-OVOG PROGRAMA IREX.

BUSINESS INTELLIGENCE UNIT VAM NUDI INOVATIVNE ONLINE PROIZVODE:

- Kratke mesečne analize i objašnjenja zvaničnih podataka i ekonomskih pokazatelja
 - Kratke mesečne analize poslovanja privrede po granama i sektorima
 - Newsletter svakog petka sa pregledom najvažnijih ekonomskih i poslovnih vesti iz te nedelje. Vesti ukrštamo sa drugim podacima i stavljamo ih u ekonomski i politički kontekst.
 - Na zahtev korisnika - "tailor made" analize pojedinih industrija, grana, sektora, kao i izveštaje o poslovanju i profilima kompanija, njihovih menadžera itd. prema narudžbi klijenta
 - Naš tim stručnjaka sastavljen je od:
 - Nezavisnih ekonomista/analitičara, profesora fakulteta sa dugogodišnjim iskustvom u analizi podataka
 - Analitičara sa iskustvom u realnom sektoru
 - Novinara sa velikim iskustvom u nalaženju i obradi različitih vrsta informacija
 - Stranih eksperata sa velikim iskustvom u risk advisory oblasti
-

GODIŠNJA PRETPLATA

10 IZDANJA: **80 EUR** *+pdv*

INFORMACIJE:

milena.todorovic@big.co.rs

KONTAKT

*Business Info Group
Bulevar despota Stefana 12/VII 1103 Beograd 4,
+381 11 22 58 891
office@big.co.rs*
